

TreFokus er utgiver av en serie "Byggebeskrivelser" for gjør-det-selv-markedet. Dette er en av disse byggebeskrivelsene. Serien bygger på en tilsvarende svensk serie, utgitt av Svensk Trä. TreFokus AS forvalter rettighetene til serien på det norske markedet. Det er anledning til fri gjengivelse av deler av innholdet forutsatt at TreFokus AS oppgis som kilde.

Se også nettstedet til TreFokus, www.trefokus.no

TreFokus

TreFokus AS
Pb 13 Blindern, 0313 OSLO
Tlf.: 22 96 55 00
Faks: 22 46 55 23
E-post: aasmund.bunkholt@trelast.no
www.trefokus.no

REKLEMMER

BRUK TRE UTE

BYGGE-
BESKRIVELSE 12

Utebod

Å leve med tre

Planlegging

Når du planlegger å bygge utebod, så tenk på at boden skal passe sammen med omgivelsene. Dette gjelder både eksisterende bygning(er) og tomtens naturlige forutsetninger. Materialvalg og farger må også passe inn. Dessuten bør man allerede på planleggingsstadiet tenke på beplantning i tilknytning til den nye uteboden.

Start gjerne innenfra når du tenker størrelse: Hva skal du ha plass til, og hvor mye plass trengs pr sykkel, til hage-redskapene, gressklipper, hagemøbler osv? Kanskje du skal ha eget sykkelstativ? Kanskje du trenger noen store, romslige hyller? Kanskje du har tenkt å investere i en større gressklipper snart?

NB! I eksemplene her oppgis alle dimensjoner i millimeter dersom ikke noe annet er sagt.

Dimensjonering

En frittstående utebod kan bli ustabil hvis ikke hele konstruksjonen (reisverk, kledning, dører og tak) er gjennomtenkt og tilpasset. Det er gjerne litt enklere når boden bygges sammen med, eller i direkte tilknytning til, et annet bygg. Ikke vær gjerrig når du velger dimensjoner! Grunnarbeidet er viktig: Enten utgangspunktet er betongplate, naturstein, asfalt eller singel, må man tenke på god drenering og forebygge telchiv. Dette betyr at det kan være gunstig å grave ut "tomten" for boden, fjerne all jord og fylle på med f eks pukk, singel og sand.

Som eksempel har vi her beregnet en utebod med tretak og papp/shingel. Taket har 10 graders helning. Som alternativ viser vi et saltak med 24 graders helning, siden det ofte passer bedre med saltak enn skråtak, det kommer an på omgivelsene.

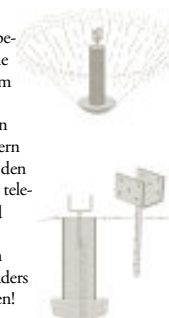
Konstruksjonen er beregnet på normale snømengder. Ta for sikkerhets skyld kontakt med teknisk etat i kommunen for eksakte opplysninger om nødvendig dimensjonering.

Byggelov og byggeforskrifter

En utebod av normal størrelse kan vanligvis bygges uten spesiell byggetillatelse. Teknisk etat i kommunen gir veiledning, ta kontakt med dem! Her får du kostnadsfritt vite hvilke lovbestemmelser og forskrifter du må forholde deg til, og hvilke muligheter du har. Vær spesielt oppmerksom på bestemmelser som gjelder størrelse, avstander til nabogrenser, vei og til andre bygg på tomten.

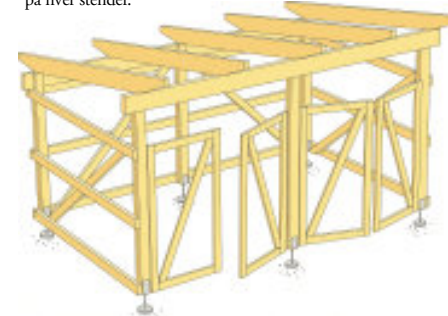
Påler

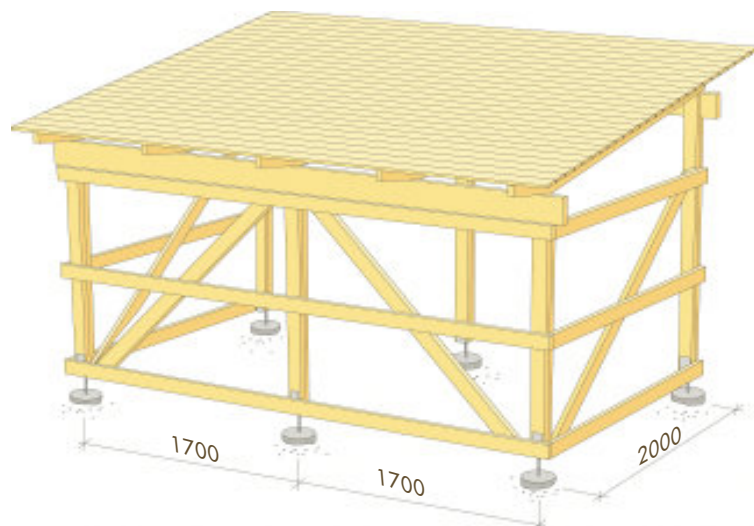
Støpte påler er ofte et godt alternativ til ringmur, særlig hvis det er ønskelig med god luftning langs gulvet. Hull for de støpte pålene graves til fast underlag eller til frostfritt nivå. Det finnes ulike typer stolpefester, f eks slike som er vist på tegningen her. Sentrumsavstand mellom stolpefestene skal være 1.7 m. Bruk gjerne papptrør eller plasttrør (f eks 200 mm diameter) som forskaling, og støp gjerne en liten bunnplate som pålen hviler på. Sett et kraftig armeringsjern midt i pålen, det bør gå godt ned i den støpte bunnplaten. For å sikre mot telchiv, bør man fylle rundt pålen med stein/pukk/singel/sand, som i en "trakt", se tegningen. Husk at telen ikke går loddrett ned, men i 45 graders vinkel nedover, derfor denne trakten!

Reisverk

Til alle bærende deler av konstruksjonen bruker man vanlig konstruksjonsvirke. Sett sammen stenderne av to bjelker 48 x 98, spikre sammen med varmforsinket spiker 100-34, jevnt fordelt og minst 8 stykker fra hver side. Stenderne tilpasses og plasseres i stolpefestene, de må skrues fast med 8 mm skruer. Øverst kappes den ene lekten ned tilsvarende dragerens bredde, slik at den liggende drageren kan "felles" inn. Drageren festes med 3 stk 100-34 spiker på hver stender.

Vi anbefaler å benytte trykkimpregnert virke, det forlenger holdbarheten betydelig, og reduserer vedlikeholdsarbeidet.

Velg trykkimpregnert klasse A til:

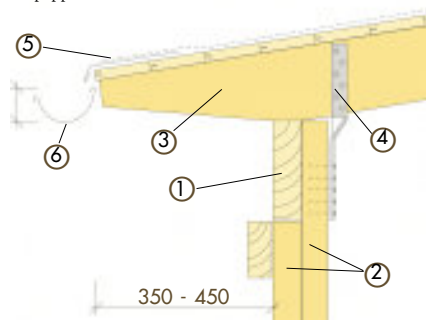
- * Konstruksjonsdeler som har direkte kontakt med jord.

Velg trykkimpregnert klasse AB til:

- * Ubeskyttede (utvendig) bærende konstruksjonsdeler som ikke er i berøring med jord.

Takbjelkene (3), dimensjon 48 x 123, plasseres med avstand 850 mm (fra senter til senter i bjelkene, eller c/c 850, som det kalles). Bruk spikerplater for å feste takbjelkene i dragerne (4).

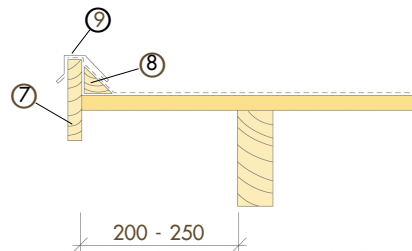
Som underlag for takpappen legges taktro 15 x 95. Taktroen spikres fast i takbjelkene og dekkes med godkjent takpapp.

Ønsker du å bruke plater på taket, så husk at de må legges slik at det blir god lufting under platene. I motsatt fall kan kondens bli et problem. Spør byggevarehandleren om råd, her får du faglig hjelp tilpasset den takløsningen du velger.

Takbjelkene og taktroen bør ha et overheng (stikke ut) 200-250 mm i gavlene og gjerne 350-450 mm på langsidene. Nederst avsluttes taket med dryppkant i plast (5) mot evt takrenne (6).

De andre sidene av taket avsluttes med vindskier (7) 22 x 98, som støttes opp fra taktroen med 25 x 25 trekantlist (8). Kantplate (9) eller vannbord festes til vindskiene, se tegning.

Bordkledning

Lekter spikres horisontalt på stenderne. Ved panel med over- og underliggere bruker man gjerne 3 lekter, dimensjon 48 x 98, over hverandre. Fell inn skråbord mellom stenderne (bruk gjerne lekter 48 x 98 til dette også). Dette er viktig av hensyn til stabiliteten!

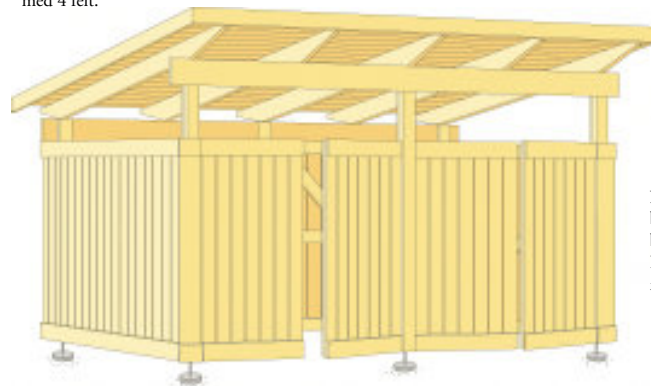
Det er enklest å grunnmale (evt beise) kledningen før den spikres på plass. Ved montering: pass på at årringene i materialene (sjekk endeveden!) vender fra hverandre i over- og underliggere, dette av hensyn til at tre er et levende materiale som vil "gå" litt over tid. Se figuren!

For hver lekter: en spiker i underligger, to spiker i overligger. Spikrene i overliggerne skal ikke gå gjennom underliggerne. Vær derfor nøye med overlappingen, der overligger skal overlappe underligger med ca 20 mm på hver side. Både ved skjøting av bord og ved avslutning av panelene bør hvert bord skråskjæres. Da vil regnvann slippe lettere (dryppkant), og den følsomme endeveden får en god beskyttelse. Av samme grunn bør kledningen avsluttes minst 30 cm over jord.

Som et alternativ kan veggkledningen monteres diagonalt for hvert veggfelt. Panelbordene bør da være falset, gjerne enkeltfals. Fjærkanten skal være opp, notkanten ned, dette også av hensyn til regn og avrenning.

Det er en fordel å dele baksiden av boden i 2 ved kledning diagonalt, slik at man får en symmetri med to felt der kledningen i hvert sitt felt går i ulik diagonal. Bygger man en svært stor utebod, kan det være aktuelt med 4 felt.

Dører

Det er ikke alltid nødvendig med dører i en utebod, men oftest er det mest praktisk. Dette går dels på hva som tar seg best ut, og dels på at det er greiest å kunne låse inne alt man plasserer i uteboden. I vårt eksempel her har vi valgt å benytte dobbeltdør, det gir maksimal tilgjengelighet. Andre løsninger kan ofte fungere like greit, dette er et praktisk valg for den enkelte. Men husk at jo bredere dørblad, desto større er sjansen for at døra kan "sige" og bli skeiv over tid.

Velg gjerne et rammeverk av 36 x 73, og skråbord for å sikre stabiliteten. Det kan være greit å benytte spikerplater, men alternativet er å spikre på skrå (unngå å spikre i endeved). Bruker man dobbeltdør der dørene rir mot hverandre, må ikke klaringen mellom dørbladene bli for liten, man bør regne med 20 mm klaring. Kle så dørene, helst med samme kledning som veggene. Bruk ikke for små beslag!

Det enkleste låsbeslaget er haspelbeslag, og da benytter man en hengelås. Det finnes andre løsninger, gjerne for innfelling i dørrammen.

Overflatebehandling

Når uteboden er ferdig, gjenstår det bare å overflatebehandle treverket for å beskytte mot regn og annen væte. Husk bare at uteboden bør stå best mulig i stil med omgivelsene.